

C Kulttuuri

Kaikkeen ei pysty ja joskus ei mihinkään

In the Fog peilaa nyky-Venäjää sotavuosien moraalia vasten. Elokuvan pohjana on Helsingissä asuneen Vasil Bykovin romaani.

Veli-Pekka Lehtonen HS

RAKKAUTTA JA ANARKIAA 20.-30. 9.

ALUSSA on umpikuja.

Elokuvaohjaaja Sergei Loznitsa luki vuonna 2001 Vasil Bykovin kirjan. Kirjan päähenkilö on umpikujassa. Loznitsa samastui päähenkilöön niin, että päätti tehdä elokuvan miehestä umpikujassa.

"Jos minun pitää tiivistää elokuva kahteen lauseeseen, niin lainaan Bykovia", Loznitsa sanoo.

"Ihminen ei pysty kaikkeen, Bykov kirjoitti, ja tietyissä tilanteissa ihminen ei pysty mihinkään."

Nihilistinen aforismi voisi

KUKA?

Sergei Loznitsa

■ Syntynyt 5. 9. 1964 Valko-Venäjän Baranovitsissa. Varttui Kioassa ja hankki siellä matemaattisten aineiden tutkinnon.
 ■ Valmistui vuonna 1997 Moskovan elokuvakoulusta ja teki sen jälkeen dokumentteja, kuten vuonna 2005 valmistuneen *Leningradin piirityksen*.
 ■ Ensimmäinen pitkä elokuva *My Joy* kilpaili Cannesin pääsarjassa vuonna 2010, *In the Fog* Cannesissa tänä vuonna.
 ■ Muutti perheineen Saksaan 2001.

sopia elokuvaohjaajankin ammattiin, sillä kymmenen vuotta sitten Loznitsa sai vain haaveilla pitkän elokuvan rahoituksesta. Bykov tarkoitti ihmisten tekoja ja niiden seurauksia sotavuosina.

BYKOV (1924–2003) on ennestään tuttu nimi kirjapiireissä. Valko-Venäjällä vainottu kirjailija asui Helsingissä pakolaisena 1990-luvun lopussa.

Bykovin kirjat, joita suitsutettiin paljon perestroikan kautena, kuvaavat usein toista maailmansotaa. Elokuvaksi nyt kääntynyt *V tumane* (Sumussa) on samaa maata. Sen Bykov kirjoitti joitakin vuosia ennen Helsinkiin tuloaan.

In the Fogissa saksalaiset miehittävät Valko-Venäjää. Partisaanit tekevät veristä vastarintaa. Osapuolten välissä luovii rautatieläinen Sushenja, joka ajautuu henkipatoksi, kun kiskoilla tapahtuu attenttaatti. Saboteerit teloitetaan, mutta tapaukseen liitetyn Sushenjan saksalaiset jättävät henkiin. Hänestä tulee epäilty, nyt partisaanien jahtaamana.

LOZNITSAA ei kiinnostaa sota-elokuva actionin tai isänmaallisuuden vuoksi. Loznitsa on eurooppalaisen elokuvan älykäs. "Sodan taustaa vasten ihmiset vain näkyvät kirkkaampina", hän sanoo.

Häntä kiinnostaa humanismi ja ihmisen umpikujassa, eritoten Venäjällä.

Loznitsa siteeraa mielellään Herakleitosta, joka sanoi, että silmät ja korvat ovat huonoja todistajia niille ihmisille, joilla

Vladimir Svirski näyttelee In The Fogissa partisaanien jahtaamaa Sushenjaa (kesk). Sushenjan selässä on Burov, kovan linjan partisaani. Kiväärillä tähtää opportunisti Voitik.

"Suuri isänmaallinen sota on ainoa sota, joka neuvostoaikana voitettiin. Muut päättyivät katastrofiin."

Sergei Loznitsa

on barbaarin sielu.

"Jotta voimme ymmärtää mitä tapahtuu nyt, pitää ymmärtää mitä tapahtui menneisyydessä", hän sanoo ja tarkoittaa Venäjää, Venäjää ja taas Venäjää.

ELOKUVAOHJAAJA toivoo Venäjältä uutta ajattelua. Hänen elokuvissaan ei ole perinteisiä sankareita. Häntä kiinnostavat näkymättömät kuorot, jotka tekevät sankareita ja laulavat niistä.

"Suuri isänmaallinen sota on ainoa sota, joka neuvostoaikana voitettiin. Muut päättyivät katastrofiin", hän sanoo. "Siksi sota on Venäjällä tärkeä, siksi sille voi perustaa ideologian ja siksi tulkinta sodasta on muuttumaton. Venäjän koulukirjoissa toinen maailmansota alkaa 1941, jolloin Saksa hyökkää."

LOZNITSA kuuluu niihin elokuvantekijöihin, joille jokainen kameranliike, kuvakulma

ja leikkaus on osa filosofiaa.

In the Fogissa on vain 72 leikkausta, yhtä monta kuin tyyppillisessä musiikkivideossa.

"Rytmitys on kaikki", Loznitsa sanoo ja huomauttaa, miten *In the Fogin* kohtauksissa on käytetty kuvan sisäistä leikkausta 1930-luvun amerikkalaiselokuvien tapaan.

Hän puhuu pitkästi elokuvansa avainkohtauksesta, jossa Sushenjan teloittajaksi määrätty partisaani Burov tulee

Sushenjan kotiin. Ja miten hän ei voikaan tappaa Sushenjaa, koska tämän poika on kotona. Umpikuja vain pitenee.

"Ajattelen kohtausta koko elokuvan perustana."

Kuvaajana on **Oleg Mutu**, jonka kuuluisa työ on *4 kuukautta, 3 viikkoa, 2 päivää*.

In the Fog 25. 9. klo 16 ja 27. 9. klo 18.30 Maxim 1.

Haastattelu on tehty Cannesin elokuvajuhlilla toukokuussa.